

УДК 378.4:33.01:005.591.6

<https://doi.org/10.28925/2312-5829/2025.1.6>

Роман ГОШКО,

аспірант кафедри інноваційних технологій
з педагогіки, психології та соціальної роботи
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»,
вул. Січеславська Набережна, 18,
м. Дніпро, Україна

<https://orcid.org/0009-0002-3626-852X>
rvhoshko@gmail.com

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ В УМОВАХ СТАРТАП-ЕКОСИСТЕМИ УНІВЕРСИТЕТУ

Підприємницька компетентність майбутніх економістів є ключовою складовою їхньої професійної підготовки, що об'єднує знання, навички, особистісні якості та цінності, необхідні для успішного ведення бізнесу в сучасному динамічному середовищі. У статті систематизовані основні підходи до визначення підприємницької компетентності, а саме: компетентнісний, функціональний, процесний, інноваційний, міждисциплінарний та контекстний. Зазначено, що інтегративний підхід дає змогу найбільш ефективно враховувати всі аспекти розвитку підприємницьких здібностей та адаптації до сучасних умов.

Формування підприємницької компетентності майбутніх економістів пропонується здійснювати поетапно, приділяючи увагу розвитку окремих її складових. На підготовчому етапі акцент робиться на мотивації студентів до підприємництва, на теоретичному — на здобутті базових знань, а на практичному — на застосуванні цих знань у реальних бізнес-завданнях. Креативний етап сприяє розвитку інноваційного мислення, тоді як оцінювальний дає змогу коригувати траєкторії розвитку. Завершальний, реалізаційний, етап забезпечує практичне використання сформованих компетенцій у бізнес-середовищі. Також у статті виокремлено основні проблеми, які впливають на формування підприємницької компетентності, а саме: відсутність адаптованих навчальних програм, недостатній зв'язок теорії з практикою, обмежені ресурси, мотиваційні бар'єри, низький рівень кваліфікації викладачів, економічна нестабільність та відсутність підприємницької культури. Запропоновано шляхи подолання цих проблем, зокрема через створення університетських стартап-екосистем.

Стартап-екосистема університету розглядається як інноваційне середовище, яке інтегрує освітні, наукові та бізнес-процеси, сприяючи формуванню та реалізації студентських і викладацьких підприємницьких ініціатив. Її компоненти включають: бізнес-інкубатори, акселератори, коворкінг-зони, спеціалізовані освітні програми, менторство, фінансову підтримку, інноваційні дослідження та партнерство з бізнесом. У статті наведено приклади успішних стартап-екосистем, таких як Массачусетський технологічний інститут (США), Університет Тарту (Естонія) та Київський політехнічний інститут (Україна). Наголошується, що такі екосистеми є ключовими елементами сучасної вищої освіти, які забезпечують розвиток підприємницьких компетенцій, сприяють економічному розвитку та формують нове покоління підприємців.

Ключові слова: економісти, підприємницька компетентність, проблеми формування, стартап-екосистеми, сучасний стан, університет.

© Гошко Р., 2025

Вступ. Формування підприємницької компетентності у майбутніх економістів набуває дедалі більшої актуальності в умовах швидких змін на ринку праці, глобалізації та диджиталізації економіки. Сучасна система вищої освіти покликана не лише надавати теоретичні знання,

але й забезпечувати здобуття практичних навичок, які сприятимуть розвитку підприємницького мислення. У цьому контексті стартап-екосистема університету стає важливим елементом освітнього процесу, надаючи студентам можливість реалізовувати інноваційні ідеї, здобувати досвід

роботи в реальних проєктах та розвивати підприємницькі компетенції. Водночас стартап-екосистема університету є інноваційним середовищем, яке включає бізнес-інкубатори, акселератори, коворкінг-зони, менторські програми та доступ до фінансових й інформаційних ресурсів. Її головною метою є підтримка студентів у реалізації їхніх підприємницьких ініціатив.

На основі вищезазначеного, можна стверджувати, що формування підприємницької компетентності майбутніх економістів є важливим завданням сучасної вищої освіти. Стартап-екосистема університету створює унікальні можливості для розвитку практичних навичок, творчого мислення та інноваційних підходів до розв'язання бізнес-завдань. Проте для досягнення максимальної ефективності необхідно подолати існуючі проблеми, інтегруючи ресурси екосистеми в навчальний процес, розвиваючи партнерства з бізнесом і забезпечуючи студентів належною мотивацією та підтримкою. Лише таким чином можна підготувати висококваліфікованих економістів, здатних адаптуватися до викликів сучасного ринку праці.

Мета (завдання) дослідження полягає в розробці концептуальних основ формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах стартап-екосистеми університету.

Відповідно до поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- систематизувати існуючі підходи до тлумачення поняття «підприємницька компетентність»;
- визначити основні проблеми формування підприємницької компетентності майбутніх економістів;

— обґрунтувати сутність та основні компоненти стартап-екосистеми університету;

— розробити поетапну схему процесу формування підприємницької компетентності майбутніх економістів в умовах стартап-екосистеми університету.

Методологія. З метою визначення сутності підприємницької компетентності та її компонентів були використані методи аналізу та синтезу. Крім того, при аналізі різних підходів до формування компетентності майбутніх економістів був застосований метод порівняння. Методи абстрагування та узагальнення були використані при розробці етапів формування компетентності майбутніх економістів.

Результати. В умовах динамічних змін глобальної економіки та посилення конкуренції на ринку праці необхідність підготовки економістів із високим рівнем підприємницької компетентності постійно зростає. Одним із ключових чинників, що визначають успішність сучасних фахівців, є здатність ефективно адаптуватися до швидкоплинних змін, впроваджувати інноваційні ідеї та створювати нові бізнес-моделі. У цьому контексті університети виступають не лише осередком академічної освіти, але й платформою для розвитку підприємницьких навичок, особливо через інтеграцію стартап-екосистем.

Підприємницька компетентність є багатовимірним поняттям, яке охоплює знання, навички, ставлення та цінності, необхідні для реалізації підприємницької діяльності. У різних наукових джерелах і практичних підходах її визначення ґрунтується на різних аспектах (рис. 1).

Рис. 1. Підходи до тлумачення поняття «підприємницька компетентність»

1. **Компетентнісний підхід** розглядає підприємницьку компетентність як інтегровану сукупність знань, умінь, навичок й особистісних якостей, що включає:

- знання, тобто розуміння основ економіки, фінансів, маркетингу, менеджменту;
- навички, тобто здатність керувати проєктами, приймати рішення, оцінювати ризики;
- особистісні якості: ініціативність, наполегливість, креативність, готовність до ризику;

— цінності, тобто орієнтація на досягнення, соціальна відповідальність.

2. **Функціональний підхід.** Підприємницька компетентність визначається через виконання функцій, притаманних підприємцю (Gunartin, Pratikto H., Winarno A., & Restuningdiah N., 2023):

- створення бізнес-ідеї;
- планування бізнес-діяльності;
- організація виробничих й управлінських процесів;

- управління фінансами та ресурсами;
- аналіз ризиків й ухвалення рішень в умовах невизначеності.

3. *Процесний підхід* акцентує увагу на процесах, які забезпечують формування підприємницької компетентності, що розглядається як динамічна здатність, яка розвивається протягом життя через навчання, практичний досвід і саморозвиток. Основні етапи формування:

- початкове ознайомлення (шкільна освіта);
- професійне навчання (вища освіта, курси);
- практична діяльність (робота в реальних проектах, створення стартапів).

4. *Інноваційний підхід*. Згідно з цим підходом, підприємницька компетентність включає здатність генерувати нові ідеї та впроваджувати їх у практику. Основними складовими є:

- інноваційне мислення;
- здатність до творчого вирішення проблем;
- застосування сучасних технологій для реалізації бізнес-ідей.

5. *Міждисциплінарний підхід*. Підприємницька компетентність розглядається як результат інтеграції знань з різних сфер:

- економіка, а саме розуміння ринкових механізмів;
- психологія: керування мотивацією та емоціями;
- соціологія: аналіз потреб суспільства;
- ІТ: застосування цифрових технологій у підприємництві.

6. *Контекстний підхід* ураховує вплив середовища на формування компетентності. Наприклад: у стартап-екосистемі компетентність формується через участь у реальних бізнес-проектах. У корпоративному середовищі акцент робиться на розвитку управлінських та лідерських навичок.

Отже, підприємницька компетентність є комплексною категорією, визначення якої залежить від вибраного підходу. Найефективнішим є інтегративний, що поєднує елементи компетентнісного, функціонального, інноваційного та контекстного підходів. Це дає змогу враховувати всі аспекти розвитку підприємницьких здібностей та їх адаптацію до сучасних умов.

Визначення існуючих підходів до формування підприємницької компетентності в майбутніх економістів створює необхідність визначення актуальних проблем формування підприємницької компетентності.

Так, формування підприємницької компетентності майбутніх економістів стикається з низкою проблем, що можуть уповільнювати або ускладнювати цей процес, основними серед яких є такі (Mets T., Kozlinska I., & Raudsaar M., 2017, с. 31).

1. Недостатність теоретичної бази:

- відсутність адаптованих навчальних програм: навчальні плани не враховують сучасних тенденцій у підприємництві;

- монотонність викладання: традиційні методи навчання не стимулюють креативність і не мотивують студентів до реальної підприємницької діяльності;

- низький рівень міждисциплінарності: відсутність інтеграції економіки з іншими галузями, такими як ІТ, маркетинг або право.

2. Недостатній зв'язок теорії з практикою:

- брак практичних занять: у багатьох університетах не створено умов для практичної реалізації знань;

- мінімальний доступ до реальних бізнес-процесів: студенти рідко залучаються до роботи в діючих компаніях або стартапах;

- недостатня участь у бізнес-заходах: багато студентів не має можливості відвідувати бізнес-форуми, конкурси, хакатони.

3. Обмежені ресурси:

- фінансові обмеження: недостатнє фінансування університетських стартап-інкубаторів, акселераторів чи лабораторій інновацій;

- відсутність сучасної інфраструктури: брак обладнання, технологій та доступу до програмного забезпечення для моделювання бізнес-процесів;

- обмежений доступ до інвесторів: відсутність платформ для взаємодії студентів із потенційними фінансистами чи партнерами.

4. Мотиваційні бар'єри:

- низька підприємницька активність студентів: студенти не мають наміру ризикувати або не впевнені у своїх можливостях;

- стереотипи про підприємництво: відсутність віри в успіх малого бізнесу та орієнтація на традиційні форми працевлаштування;

- недостатнє стимулювання з боку університету: відсутність заохочень або нагород для студентів за підприємницькі досягнення.

5. Кадрові проблеми:

- низький рівень кваліфікації викладачів: не всі викладачі мають практичний досвід у підприємстві, що обмежує якість навчання;

- низька чисельність менторів: недостатня кількість досвідчених бізнесменів, які готові консультувати студентів;

- відсутність коучингових програм: відсутність професійної підтримки студентів у процесі розробки й реалізації бізнес-ідей.

6. Соціально-економічні фактори:

- економічна нестабільність: умови нестабільної економіки знижують мотивацію студентів займатися підприємництвом через ризики;

- правові бар'єри: складність реєстрації бізнесу, високі податки та бюрократія створюють перешкоди для стартапів;

- нестабільність ринку праці: високий рівень конкуренції у бізнесі змушує студентів вибирати менш ризиковані сфери діяльності.

7. Культурні та освітні бар'єри:

— відсутність підприємницької культури: у багатьох університетах відсутнє заохочення студентів до інновацій та ініціативності;

— обмежений міжнародний обмін досвідом: недостатня участь студентів і викладачів у міжнародних програмах чи проектах, що обмежує доступ до глобальних трендів;

— низький рівень підприємницької активності серед молоді: недостатня кількість успішних прикладів серед ровесників, що знижує інтерес до підприємництва.

8. Психологічні бар'єри:

— страх перед невдачею: молодь часто боїться ризикувати та помилятися;

— відсутність впевненості у власних силах: багато студентів сумнівається у своїй здатності реалізувати бізнес-ідею;

— проблеми з мотивацією: відсутність внутрішньої мотивації до самостійної діяльності та підприємництва.

Резюмуючи вищезазначене, слід наголосити, що формування підприємницької компетентності в майбутніх економістів доцільно досліджувати в умовах стартап-екосистеми університету.

Стартап-екосистема університету — це інноваційне середовище, створене в межах закладу вищої освіти, яке сприяє формуванню та реалізації студентських і викладацьких підприємницьких ініціатив. Вона інтегрує освітні, наукові та бізнес-процеси, спрямовані на підтримку стартапів на всіх етапах їхнього розвитку — від ідеї до реалізації.

Основні компоненти стартап-екосистеми університету (Seredina I., Bazyl L., Orlov V., Klymenko M., & Spitsyna A., 2024, с. 86).

1. Інфраструктура:

— бізнес-інкубатори — платформи для підтримки молодих підприємців, які надають простір, ресурси та консультації;

— акселератори — програми для прискорення розвитку стартапів, які допомагають у масштабуванні бізнесу;

— коворкінг-зони — гнучкі робочі простори для колективної роботи студентів та викладачів.

2. Освітні програми:

— спеціалізовані курси з підприємництва, інноваційного менеджменту, бізнес-планування;

— міждисциплінарні проекти, що поєднують економіку, IT, маркетинг та інші галузі знань;

— воркшопи, семінари, тренінги з розвитку підприємницьких навичок.

3. Менторство:

— залучення успішних підприємців, інвесторів, викладачів із практичним досвідом для консультування студентів;

— індивідуальний супровід стартапів на всіх етапах їх створення.

4. Фінансова підтримка:

— внутрішні гранти університету для студентських стартапів;

— співпраця з венчурними фондами, бізнес-ангелами, державними та міжнародними програмами підтримки інновацій.

5. Інноваційні дослідження:

— використання наукових розробок університету для створення продуктів і послуг із високою доданою вартістю;

— співпраця між кафедрами та лабораторіями для комерціалізації наукових досягнень.

6. Партнерства:

— колаборація з бізнесом, державними установами та міжнародними організаціями;

— участь у стартап-хакатонах, виставках інновацій, конкурсах бізнес-ідей.

Переваги стартап-екосистеми університету:

— *для студентів*: практичний досвід створення стартапу, розвиток навичок підприємництва, лідерства, керування проектами, доступ до експертів, менторів та потенційних інвесторів;

— *для університету*: зростання престижу закладу через підтримку інновацій, комерціалізація наукових розробок, підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці;

— *для суспільства*: стимулювання економічного розвитку через створення нових робочих місць, розвиток інноваційної культури.

Приклади успішної реалізації стартап-екосистем:

1. Массачусетський технологічний інститут (MIT, США): має одну із найрозвиненіших стартап-екосистем, включаючи акселератор MIT Sandbox, який підтримує студентські проекти на початкових етапах.

2. Університет Тарту (Естонія): пропонує програми для студентів і викладачів, включаючи бізнес-інкубатори та співпрацю з IT-компаніями.

3. Київський політехнічний інститут (Україна): функціонують інноваційні хаби, бізнес-інкубатори та центр підтримки підприємництва Sikorsky Challenge.

Отже, стартап-екосистема університету — це ключовий елемент сучасної вищої освіти, який дає змогу інтегрувати навчальний процес із практичною діяльністю, стимулює інноваційність і підприємництво. Вона забезпечує студентів необхідними інструментами для реалізації їхніх ідей, сприяє розвитку регіональних економік та формує нове покоління підприємців. Крім того, виникає об'єктивна необхідність у розробці поетапної схеми формування підприємницької компетентності у майбутніх економістів (Tittel A., & Terzidis O., 2020, с. 17).

Формування підприємницької компетентності майбутніх економістів доцільно забезпечувати через наступні послідовні етапи, кожен із яких спрямований на розвиток специфічних знань, навичок і якостей, що забезпечують успішну підприємницьку діяльність (рис. 2).

Рис. 2. Поетапна схема формування підприємницької компетентності у майбутніх економістів

1. Підготовчий етап (Мотиваційний).

Мета: створення інтересу до підприємництва та формування початкового уявлення про бізнес.

Ключові дії:

- ознайомлення студентів із основами підприємницької діяльності;
- проведення лекцій, семінарів і тренінгів з підприємницької культури;
- використання мотиваційних прикладів успішних підприємців;
- оцінка готовності студентів до підприємництва через опитування або тестування.

Результат: формування базової мотивації та інтересу до підприємництва.

2. Теоретичний етап (Інформаційно-пізнавальний).

Мета: набуття студентами теоретичних знань у сфері підприємництва.

Ключові дії:

- вивчення основ бізнес-планування, маркетингу, управління фінансами та ризиками;
- проведення лекцій і практичних занять із застосуванням інтерактивних методів навчання (кейсів, симуляцій);
- розгляд прикладів реальних бізнес-моделей;
- інтеграція дисциплін, пов'язаних із підприємництвом, до навчальних програм.

Результат: знання основ підприємницької діяльності та ключових інструментів її реалізації.

3. Практичний етап (Діяльнісний).

Мета: формування практичних навичок і вмінь через активну діяльність.

Ключові дії:

- участь у стартап-проектах, бізнес-іграх, конкурсах бізнес-ідей;
- розробка бізнес-планів та їх презентація;
- стажування у бізнес-структурах для отримання практичного досвіду;
- виконання практичних завдань у команді для розвитку комунікаційних та організаційних навичок.

Результат: володіння навичками бізнес-планування, командної роботи, прийняття рішень і розв'язання реальних підприємницьких завдань.

4. Креативний етап (Інноваційний).

Мета: розвиток креативності, інноваційного мислення та здатності генерувати нові ідеї.

Ключові дії:

- використання методик творчого мислення (мозковий штурм, дизайн-мислення);
- розробка інноваційних продуктів або послуг;
- залучення студентів до дослідницької діяльності, спрямованої на створення інновацій;
- проведення зустрічей із успішними підприємцями.

Результат: здатність створювати інноваційні бізнес-рішення та адаптуватися до сучасних ринкових умов.

5. Оцінювальний етап (Рефлексивно-корекційний).

Мета: аналіз досягнень студентів і визначення подальших шляхів розвитку.

Ключові дії:

— оцінка рівня сформованості підприємницької компетентності через тести, презентації бізнес-планів та практичні кейси;

— рефлексія студентів щодо здобутих знань і навичок;

— корекція індивідуальних траєкторій розвитку залежно від виявлених прогалин;

— надання рекомендацій для подальшого вдосконалення.

Результат: усвідомлення сильних і слабких сторін, готовність до постійного вдосконалення.

6. Реалізаційний етап (Застосування).

Мета: практичне використання сформованих компетентностей у реальному бізнес-середовищі.

Ключові дії:

— реалізація власних бізнес-ідей;

— відкриття стартапів або підприємницька діяльність у рамках існуючих організацій;

— пошук інвесторів або партнерів для розвитку бізнесу;

— активна участь у бізнес-мережах і професійних спільнотах.

Результат: успішна підприємницька діяльність і готовність до адаптації у змінному середовищі.

Отже, перелічені етапи забезпечують комплексний підхід до формування підприємницької компетентності, що включає знання, навички та особистісні якості, необхідні майбутнім економістам для успішної кар'єри в бізнесі.

Обговорення. Білова Ю.А. підкреслює важливість інтеграції підприємницької освіти у процес підготовки економістів та акцентує увагу на структурі підприємницької компетентності, яка включає мотиваційний, когнітивний і практичний компоненти (Білова Ю.А., 2015).

У контексті власного дослідження визначено, що підприємницька компетентність майбутніх економістів є ключовою складовою їхньої професійної підготовки, що об'єднує знання, навички, особистісні якості та цінності, необхідні для успішного ведення бізнесу в сучасному динамічному середовищі. Систематизація основних підходів до визначення підприємницької компетентності — компетентнісного, функціонального, процесного, інноваційного, міждисциплінарного та контекстного — свідчить про багатогранність цього поняття.

Gunartin, Pratikto H., Winarno A., & Restuningdiah N. наголошують на важливості підприємницьких компетенцій для малого та середнього бізнесу й виділяють ключові навички, а саме адаптивність, стратегічне планування та управління ризиками, як критичні для успіху (Gunartin, Pratikto H., Winarno A., & Restuningdiah N., 2023).

Liu Z., Zhang M., & Guo Y. досліджували вплив підприємницької освіти на намір студентів створювати власний бізнес. Крім того, запропонували модель, що враховує когнітивні та емоційні

аспекти мотивації (Liu Z., Zhang M., & Guo Y., 2025).

Водночас у статті зазначено, що ефективне формування підприємницької компетентності у майбутніх економістів передбачає поетапний підхід, який охоплює кілька ключових етапів: підготовчий — спрямований на мотивацію студентів до підприємництва через ознайомлення з його перспективами та викликами; теоретичний — акцентується на набутті базових економічних знань, зокрема про основи бізнес-планування, маркетингу, фінансів та правового регулювання підприємницької діяльності; практичний — орієнтований на застосування здобутих знань у виконанні реальних бізнес-завдань, що дає змогу студентам розвивати навички вирішення проблем; креативний — сприяє формуванню інноваційного мислення через розробку та реалізацію власних ідей; оцінювальний — дає змогу здійснювати аналіз та корекцію траєкторії розвитку студентів, базуючись на результатах виконаних завдань; реалізаційний — забезпечує практичне використання сформованих компетенцій у реальному бізнес-середовищі.

Дутка Г.Я. аналізує методи й засоби, що використовуються у вищій школі для розвитку підприємницьких навичок, і виділяє проблеми недостатньої практичної орієнтації навчання та пропонує включення кейс-методів і симуляцій у навчальний процес (Дутка Г.Я., 2021).

Sentosa S.U., Ariusni A., & Satrianto A. описують методи розвитку підприємницьких навичок через тренінгові програми для малих підприємств (Sentosa S.U., Ariusni A., & Satrianto A., 2017).

Tittel A., & Terzidis O. у своїх працях пропонують консолідований список підприємницьких компетенцій, що охоплює когнітивні, соціальні й стратегічні навички (Tittel A., & Terzidis O., 2020).

Однак у процесі формування підприємницької компетентності майбутніх економістів існують численні виклики. Зокрема, відсутність адаптованих навчальних програм, розрив між теорією та практикою, обмеженість ресурсів, мотиваційні бар'єри, недостатній рівень кваліфікації викладачів, економічна нестабільність та недостатній рівень підприємницької культури. Для подолання цих проблем у статті запропоновано створення університетських стартап-екосистем.

Висновки. Отже, підприємницька компетентність є ключовим елементом підготовки майбутніх економістів, яка поєднує знання, навички, мотивацію та цінності, необхідні для реалізації підприємницької діяльності. Формування цієї компетентності потребує інтеграції теоретичних знань із практичним досвідом та розвитком особистісних якостей, таких як ініціативність, креативність і відповідальність.

Сучасними проблемами формування компетентності є: невідповідність освітніх програм

сучасним вимогам ринку праці, обмеженість можливостей для практичного застосування здобутих знань, недостатня інтеграція інноваційних методів навчання у навчальний процес, роль стартап-екосистеми університету.

Формування підприємницької компетентності майбутніх економістів пропонується здійснювати поетапно, приділяючи увагу розвитку окремих її складових. На початковому етапі важливим є стимулювання мотивації студентів до підприємницької діяльності. Теоретичний етап орієнтований на засвоєння фундаментальних знань, тоді як практичний зосереджений на їх використанні в умовах реальних бізнес-завдань. Розвиток креативного мислення відбувається на творчому етапі, а оцінювальний етап дає змогу аналізувати та коригувати траєкторію розвитку студентів. Завершальний, реалізаційний, етап забезпечує

практичне впровадження набутих компетенцій у підприємницьку діяльність.

Крім того, у статті наводяться приклади успішних стартап-екосистем, таких як Масачусетський технологічний інститут (США), Університет Тарту (Естонія) та Київський політехнічний інститут (Україна). Підкреслюється, що подібні екосистеми відіграють важливу роль у сучасній вищій освіті, сприяючи формуванню підприємницьких компетенцій, економічному розвитку та підготовці нового покоління підприємців.

Подальші дослідження можуть бути зосереджені на аналізі нових педагогічних технологій, зокрема гейміфікації, інтерактивних тренінгах, проектному навчанні та використанні штучного інтелекту для формування підприємницької компетентності майбутніх економістів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білова Ю.А. Деякі аспекти формування підприємницької компетентності майбутніх економістів у процесі професійної підготовки. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2015. Вип. 1. С. 10–14. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpufn_2015_1_4
2. Дутка Г.Я. Особливості формування підприємницької компетентності у закладах вищої освіти. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 1. DOI: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/4197>
3. Gunartin, Pratikto H., Winarno A., & Restuningdiah N. The Role of Entrepreneurial Competencies: Successful Key SMEs a Literature Review. *International Journal of Professional Business Review*. 2023. Vol. 8, No 7. e01955. DOI: <https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i7.1955>
4. Isac C, Iordache AMM, Baltador L, Coculescu C, & Niță D. Enhancing Students' Entrepreneurial Competencies through Extracurricular Activities — A Pragmatic Approach to Sustainability-Oriented Higher Education. *Sustainability*. 2023; Vol. 15, No 11. P. 8708. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15118708>
5. Liu Z., Zhang M., Guo Y. Entrepreneurship Education Stimulates Entrepreneurial Intention of College Students in China: A dual-pathway model. *International Journal of Management Education*. 2025. No 2. P. 101107. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2024.101107>
6. Mets T., Kozlinska I., & Raudsaar M. Patterns in Entrepreneurial Competences as the Perceived Learning Outcomes of Entrepreneurship Education: The case of estonian HEIs. *Industry and Higher Education*. 2017. Vol. 31, No 1. P. 23–33. DOI: <https://doi.org/10.1177/0950422216684061>
7. RezaeiZadeh M., Hogan M., O'Reilly J., Cunningham J., & Murphy E. Core Entrepreneurial Competencies and Their Interdependencies: Insights from a study of Irish and Iranian entrepreneurs, university students and academics. *International Entrepreneurship and Management Journal*. 2017. Vol. 13, No 1. P. 35–73. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11365-016-0390-y>
8. Sentosa S. U., Ariusni A., & Satrianto A. Entrepreneurial competency development with training program for entrepreneur small scale industry sanjai crackers in bukittinggi city. *International Journal of Economic Research*. 2017. Vol. 14, No 17. Pp. 235–245.
9. Seredina I., Bazyl L., Orlov V., Klymenko M., & Spitsyna A. Development of Entrepreneurial Competence among Future Specialists in the Face of Social Changes. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13, No 74. P. 81–89. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.74.02.7>
10. Tittel A., Terzidis O. Entrepreneurial Competences Revised: Developing a consolidated and categorized list of entrepreneurial competences. 2020. Vol. 3. Pp. 1–35. DOI: <https://doi.org/10.1007/s41959-019-00021-4>

REFERENCES

- Bilova, Yu. A. (2015). Deiaiki aspekty formuvannia pidpriemnytskoi kompetentnosti maibutnikh ekonomistiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Some Aspects of Formation of Entrepreneurial Competence of Future Economists in the Process of Professional Training]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky*, 1, 10–14 [in Ukrainian]. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpufn_2015_1_4

Dutka, H. Ya. (2021). Osoblyvosti formuvannya pidpriemnytskoi kompetentnosti u zakladakh vyshchoi osvity [Features of Formation of Entrepreneurial Competence in Establishments of Higher Education]. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University, Series Pedagogical Sciences*, 1.2021, Cherkasy [in Ukrainian].

<https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/4197>

Gunartin, Pratikto, H., Winarno, A., & Restuningdiah, N. (2023). The Role of Entrepreneurial Competencies: Successful Key SMEs a Literature Review. *International Journal of Professional Business Review*, 8(7), e01955 [in English].

<https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i7.1955>

Isac, C., Iordache, A. M. M., Baltador, L., Coculescu, C., & Niță, D. (2023). Enhancing Students' Entrepreneurial Competencies through Extracurricular Activities — A Pragmatic Approach to Sustainability-Oriented Higher Education. *Sustainability*, 15(11), 8708 [in English].

<https://doi.org/10.3390/su15118708>

Liu, Z., Zhang, M., Guo, Y. (2025). Entrepreneurship Education Stimulates Entrepreneurial Intention of College Students in China: A dual-pathway model. *International Journal of Management Education* [in English]. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2024.101107>

Mets, T., Kozlinska, I., & Raudsaar, M. (2017). Patterns in Entrepreneurial Competences as the Perceived Learning Outcomes of Entrepreneurship Education: The case of estonian heis. *Industry and Higher Education*, 31(1), 23–33 [in English].

<https://doi.org/10.1177/0950422216684061>

RezaeiZadeh, M., Hogan, M., O'Reilly, J., Cunningham, J., & Murphy, E. (2017). Core entrepreneurial competencies and their interdependencies: Insights from a study of Irish and Iranian entrepreneurs, university students and academics. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 13(1), 35–73 [in English].

<https://doi.org/10.1007/s11365-016-0390-y>

Sentosa, S. U., Ariusni, A., & Satrianto, A. (2017). Entrepreneurial competency development with training program for entrepreneur small scale industry sanjai crackers in bukittinggi city. *International Journal of Economic Research*, 14(17), 235–245 [in English].

Seredina, I., Bazyl, L., Orlov, V., Klymenko, M., & Spitsyna, A. (2024). Development of Entrepreneurial Competence among Future Specialists in the Face of Social Changes. *Amazonia Investiga*, 13(74), 81–89 [in English].

<https://doi.org/10.34069/AI/2024.74.02.7>

Tittel, A., & Terzidis, O. (2020). Entrepreneurial Competences Revised: Developing a consolidated and categorized list of entrepreneurial competences. *Entrep Educ* 3, 1–35 [in English].

<https://doi.org/10.1007/s41959-019-00021-4>

Roman HOSHKO,

Graduate student

at the Department of the Innovative Technologies in Psychology,
Pedagogy, and Social Work,

Alfred Nobel University,
18 Sicheslavska Naberezhna St,
Dnipro, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0002-3626-852X>
rvhoshko@gmail.com

THE CURRENT STATE OF THE PROBLEM OF THE FORMATION OF ENTREPRENEURIAL COMPETENCE OF FUTURE ECONOMISTS IN THE CONDITIONS OF THE STARTUP ECOSYSTEM OF THE UNIVERSITY

Abstract. Entrepreneurial competence of future economists is a key component of their professional training, which combines knowledge, skills, personal qualities and values, necessary for successful business in today's dynamic environment. The article systematizes the main approaches to the definition of entrepreneurial competence: competence, functional, process, innovative, interdisciplinary and contextual. It is noted that the integrative approach allows the most effective consideration of all aspects of the development of entrepreneurial abilities and adaptation to modern conditions.

The formation of entrepreneurial competence of future economists is proposed to be carried out in stages, paying attention to the development of its individual components. At the preparatory stage, the emphasis is on student motivation for entrepreneurship, at the theoretical stage — on the acquisition of basic knowledge, and at the practical stage — on the application of this knowledge in real business tasks. The creative stage promotes the development of innovative thinking, while the evaluative stage allows to adjust development trajectories. The final, implementation stage ensures the practical use of the formed competencies in the business environment.

The article also highlights the main problems that affect the formation of entrepreneurial competence: lack of adapted educational programs, insufficient connection between theory and practice, limited resources, motivational barriers,

low level of teacher qualifications, economic instability and lack of entrepreneurial culture. Ways to overcome these problems are proposed, in particular through the creation of university startup ecosystems.

The startup ecosystem of the university is considered as an innovative environment that integrates educational, scientific and business processes, contributing to the formation and implementation of student and teaching entrepreneurial initiatives. Its components include: business incubators, accelerators, co-working zones, specialized educational programs, mentoring, financial support, innovative research and business partnerships.

The work presents examples of successful startup ecosystems, such as the Massachusetts Institute of Technology (USA), the University of Tartu (Estonia), and National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute" (Ukraine). It is emphasized that such ecosystems are key elements of modern higher education, which ensure the development of entrepreneurial competencies, contribute to economic development and form a new generation of entrepreneurs.

Keywords: economists, entrepreneurial competence, formation problems, current state, startup ecosystems, university.

Стаття надійшла до редакції: 11.01.2025.

Прийнято до друку: 27.03.2025.